Sfântul
Ioan Gură de Aur

# Cuvânt al aceluiași [Ioan Gură de Aur] despre post și milostenie*

Traducere din limba greacă veche de Dr. Andrei Ion-Popescu.

Postul este bun, după cum și citirea Scripturilor este bună. Însă, [citirea Scripturilor] este bună atunci când fapta urmează din aceasta, de vreme ce, dacă citești, dar nu împlinești, citirea ți se face spre judecată și spre adăugirea pedepsei, fiindcă zice [Scriptura]: „Nu cei ce aud legea sunt drepți la Dumnezeu, ci cei ce împlinesc legea vor fi îndreptați."[1]; și Hristos zice iarăși: „De n-aș fi venit și nu le-aș fi grăit, păcat nu ar avea; dar acum n-au cuvânt de dezvinovățire pentru păcatul lor."[2]

Fericit este cel care vorbește la urechile celor ce ascultă, și mai ales atunci când [aceștia] capătă folos [duhovnicesc]. De fapt, ascultarea, dar și împlinirea poruncilor lui Dumnezeu prezintă un folos [duhovnicesc], după cum zice Domnul: „Și eu, venind, aș fi luat ce este al meu cu dobândă."[3] Așadar, ce ai adunat, frate, de pe urma postului? [Ceva trebuie să fi adunat] de vreme ce și agricultorul de aceea seamănă, ca să secere, iar comerciantul de aceea face călătorii [în străinătate], ca să strângă bani. De asemenea, corăbierul, de aceea traversează multe mări, ca să umple corabia de marfă. Să nu-mi spui: *Am postit atâtea zile! Nu am mâncat asta și asta! Nu am băut vin! Am îndurat nespălarea!* Arată-mi [mai degrabă], dacă ai deveni blând, cu toate că erai furios, și dacă ai devenit iubitor de oameni, cu toate că erai crud. Deci, dacă te îmbeți cu mânia, de ce îți mai strâmtorezi trupul [prin post]? Dacă ești [plin] de invidie în adâncul inimii și de lăcomie, ce folos este din a bea doar apă? Nu sunt preocupat acum de ceea ce este pe masă, ci, dacă a avut loc o schimbare a gândului tău rău. Dacă stăpânul – numesc astfel sufletul –, desfrânează, de ce biciuiești robul, adică stomacul. Dacă sufletul este cel care rătăcește, de ce chinuiești trupul?

Vă spun acestea nu ca să vă acuz, ci pentru cei care sunt nepăsători. Într-adevăr, pe cât, ori de câte ori vă văd că zburați, pe atât îmi doresc încă

*Această omilie am tradus-o după originalul grecesc: Sfântul Ioan Gură de Aur, *Λόγος περί νηστείας καὶ ἐλεημοσύνης [De jejunio et eleemosyna]*, coll. în Patrologiae cursus completus (series Graeca), Paris, 1857–1866, 1059–1062.

1 *Romani* II, 13.

2 *Ioan* XV, 22.

3 *Matei* XXV, 27.

[să vă văd] că zburați mai sus, fiindcă de acest fel este suveranitatea iubirii. De asemenea, după cum iubitorii de argint, în măsura în care, ori de câte ori strâng aur, doresc [să aibă] mai mult, tot așa și noi, în aceeași măsură, [ba chiar] mai mult, ne dorim înaintarea voastră spirituală. Așadar, frate, dacă vrei să fii primit de Dumnezeu, postește ca ninivitenii. Aceia nu au primit Legea, potrivit celor pe care le zice Pavel: „Căci, când neamurile, cele ce nu au lege, din fire fac ale legii, aceia lege neavând, își sunt loruși lege."[4] Nu face, deci, postul zadarnic, pentru că postirea nu urcă singură la cer, dacă nu are milostenia ca soră. Într-adevăr, [milostenia] este perechea sa, dar nu numai soră și pereche, ci și suport. Cu toate acestea, de unde [știm] acest lucru? [Cunoaștem aceasta, pentru că] îngerul i-a zis lui Corneliu: „Rugăciunile și milosteniile tale s-au suit spre pomenire înaintea lui Dumnezeu."[5]

Nu face postul zadarnic, pentru că postirea nu urcă singură la cer, dacă nu are milostenia ca soră. ...milostenia este o aripă a rugăciunii. Prin urmare, dacă nu dai aripi rugăciunii, ea nu va zbura. ...Însă, de fiecare dată când sufletul tău se înaripează, zboară către cer.

Într-adevăr, milostenia este o aripă a rugăciunii. Prin urmare, dacă nu dai aripi rugăciunii, ea nu va zbura [niciodată]. Însă, de fiecare dată când sufletul tău se înaripează, zboară către cer. Până când [va dura] iubirea de bani și tânjirea după averi? Toate acestea, frate, vor înceta împreună cu viața aceasta. Dar, cu siguranță îmi vei zice: „Spune-ți și ție aceste lucruri!" Și mie mi le spun, frate, și vouă, pentru că acesta este un sfat pentru toată lumea. Atunci când ascult aceste lucruri și mă îndrept, primesc de la voi bucurie [duhovnicească]. Chiar dacă cel care spune [acestea] este un rob, primesc sfatul; și chiar dacă este un om liber, ascult cu ardoare, fiindcă nu funcția înaltă[6] a persoanelor mă face să primesc cele spuse, ci utilitatea sfatului. Într-adevăr, dacă Moise acela, cel atât de mare, care a vorbit cu Dumnezeu, nu și-a întors fața de la sfaturile socrului său – chiar dacă acesta era de alt neam –, ci, dimpotrivă, a primit [sfatul său], iar Dumnezeu a întărit [acest lucru], cu atât mai mult noi, [nu ar trebui să primim sfaturile bune ale aproapelui, pe cele în conformitate cu poruncile lui Dumnezeu]? Nu-ți poruncesc să fii lipsit de orice [lucru material], ci, să cheltui surplusul la săraci, pentru ca prisosința ta să-ți devină temelie a mântuirii tale.

Nu vezi cum mulți săraci rămân în stradă, deși bolesc și sunt goi? Unul este mai tânăr, altul mai bătrân, iar un altul este sprijinit de celălalt. Mare este tragedia acestora! Dă, prin urmare, celui împreună rob cu tine, ca să-L ai pe Hristos dator, pe Cel Care cu plăcere îți este dator și îți dă [îna-

**4** *Romani* II, 14.

**5** *Faptele Apostolilor* X, 4.

**6** Literal: „ceea ce este mai deosebit", „ceea ce iese în evidență", „superioritatea"[τὸ διάφορον].

poi] suma totală cu dobândă. Cu siguranță că pentru cei din afară[7], dobânda[8] este o pricină de imputare [ce li se poate aduce], dar la Dumnezeu este laudă. Nu [vrei] să dai [milostenie] celui sărac? Fii atent la cine-ți cere prin acel [prin sărac], și teme-te de onoarea celui care primește. Săracul primește, și Dumnezeu dă cu împrumut. Gândește-te unde a coborât Stăpânul tău prin acea [deșertare de Sine], ca să te înduplece să nu mai fii crud și inuman: „Căci, zice [Hristos], M-ați văzut că flămânzeam, și nu Mi-ați dat să mănânc; M-ați văzut că însetam și nu Mi-ați dat să beau; străin eram, și nu M-ați primit; gol, și nu M-ați îmbrăcat”[9], și celelalte. Prin urmare, atunci când Hristos flămânzește nu-I dai [de mâncare]? Atât tu, cât și săracul împreună primiți Trupul Lui de pe [Sfânta] Masă, și, în mod similar, vă împărtășiți din Paharul Lui. [Hristos îți permite] să te împărtășești cu marile și înfricoșătoarele [Sale Taine], și tu nu împarți cu El pe cele mici?

Nu-I vei da Lui pe ale tale [τὰ σὰ][10]? Chiar dacă le-ai primit de la părinții tăi [sau] de la strămoși, ele sunt ale lui Dumnezeu. [Așadar], de ce le îngropi în pământ? Dă [milostenie] săracului și Stăpânul ți le va păzi în mare siguranță. Nu vezi ce fac agricultorii? [Observ] că, adesea, neavând sămânță din cauza sărăciei, [agricultorul] își pune haina drept chezășie, primește sămânța pe care o dorește, și o încredințează pământului. Totuși, de multe ori, apare o schimbare de vreme, și [agricultorul] pleacă fără să secere nimic, dar, în orice caz, crede prin nădejde că, [dacă va pune sămânța] în pământ, [va avea parte de roade]. Prin urmare, ceea ce face pământul, nu o poate face și Stăpânul?! Imită pe acea văduvă din Vechiul Testament, care avea o mână de făină într-un vas, și puțin ulei într-un ulcior, astfel încât, a primit cu ele ca oaspete pe prorocul [Ilie].[11] Sau [imită] pe văduva din Evanghelie care a depășit pe toți atunci când a aruncat doi oboli, de vreme ce ea și-a aruncat toată bogăția.

Dar tu ce răspunzi [la unele ca acestea]? *Sunt sărac și nu am bani!* Nu ai doi oboli? Și chiar dacă nu ai, Dumnezeu caută să vadă dacă există la tine bună intenție. De aceea spunea: „Dacă cineva dă un pahar de apă rece, nu-și va pierde plata sa.”[12] Vezi ce zice? Un pahar de apă rece, nu caldă, ca nu cumva să fii lipsit de plată [nici] pentru cheltuiala lemnelor [de foc].

Și, pe cât un rege nu ține seama de puterea [financiară a diferitelor] persoane, ci de propriul său câștig, de fiecare dată când, chiar dacă ești sărac, cere de la tine aur, de vreme ce are de gând să te răstignească [și] să te lege cu funie, pe atât îi dai ceea ce vrea. Însă, la Dumnezeu nu este așa, ci El cere în raport cu puterea [financiară] a fiecăruia.

Prin urmare, de ce există săraci? Nu putea Dumnezeu să aducă [peste ei] o ploaie de aur? [Cu siguranță], însă [subzistă și această categorie socială] ca sărăcia aceluia să ți se facă pricină potrivită spre îndreptarea păcatelor tale. „Omul este un lucru mare, iar un bărbat milostiv este un lucru aducător de cinste.”[13] Vezi cât de mare este milostenia? Dumnezeu îl compară pe cel milostiv cu El Însuși: „Fiți milostivi precum și Tatăl vostru cel Ceresc este milostiv.”[14]

**7** E vorba de păgâni. (n. trad.)

**8** Pentru a înțelege mai bine sensul acestei fraze, deși, în acest context am tradus termenul τόκος -ου, ὁ prin dobândă, putem avea în vedere și semnificația de „asuprire a altora”. (n. trad.)

**9** *Matei* XXV, 42-43.

**10** Aici Sfântul Ioan Gură de Aur face aluzie la textul de la epicleza euharistică: „Τὰ σὰ ἐκ τῶν σῶν σοὶ προσφέρομεν, κατὰ πάντα καὶ διὰ πάντα.”[Ale Tale dintru ale Tale, Ție Îți aducem de toate și pentru toate] Cf. *Dumnezeiasca Liturghie a celui între sfinți Părintelui nostru Ioan Gură de Aur,* Chilia „Buna Vestire”, Schitul „Sfântul Dimitrie” – Lacu, Sfântul Munte Athos, 2012, p. 90. (n. trad.)

**11** Cf. I *Regi* XVII, 7-16.

**12** *Matei* X, 42.

**13** *Pildele lui Solomon* XX, 6.

**14** *Luca* VI, 36.

Dacă vine moartea, banii tăi rămân aici. Aşadar, de ce nu ţi-i trimiţi mai înainte [de aceasta] acolo, ca în ziua aceea, atunci când nu va fi de faţă vreun retor, nici vreun avocat, săracii să stea lângă tine? De fapt, săracii îşi vor arăta hainele şi cingătorile lor, şi te vor smulge din foc. Nici măcar soarele, atunci când străluceşte peste gheaţă[15], nu o topeşte[16] într-o asemenea măsură, precum [o face] milostenia care îndepărtează mulţimea păcatelor, atunci când intră în contact cu ele.

În consecinţă, ca să înţelegi înălţimea milosteniei, [întreabă-te] ce este mai dificil decât fecioria? Nimic. Multe sunt virtuţile, unele mari, altele mai mari, altele mai mici, însă nimic nu este mai dificil decât fecioria, [fiindcă aceasta] luptă cu propria fire. Acest război nu admite îngăduinţă. Este o luptă care niciodată nu face pace, decât prin mila lui Hristos. Fecioara, deşi se izbeşte întru sine de cuptorul [ispitelor], stă ferm, şi nu este arsă.[17] O fecioară, deşi stă pe cărbuni, nu este pârjolită în întregime. Cu toate că stă în cuptor, nu se aprinde [de patimi], fiindcă are picături de lacrimi ca cei trei tineri şi concurează cu puterile cele nevăzute, îl imită pe Mihail şi se ia la întrecere cu Gavriil. În Rai exista fecioria, dar a fost stricată de către şarpe. De aceea, în anii care au urmat[18] [fecioria] nu a strălucit. Dar când Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, Cel Care S-a născut din Fecioară, a venit [în lume], atunci [fecioria] a ieşit din nou la lumină. Vrei să cunoşti puterea fecioriei? Moise a despărţit marea, a schimbat aerul, a adus mană din cer pe pământ, dar oamenii l-au osândit pe seama soţiei sale, etiopianca[19], fiindcă avea soţie. De asemenea, nu numai Avraam, Isaac, şi Iacov [au avut soţii], ci şi Iosif, care, chiar dacă era înfrânat, cu toate acestea a avut o soţie. Vrei să înveţi cât de mare este fecioria? Atunci când Hristos a venit [în lume], nu a impus-o cu sila. Totodată, când a îndemnat la celelalte virtuţi, nu a silit la împlinirea acesteia, ca, dacă cineva de bună voie o va atinge, să fie încununat.

Cei care practică înfrânarea, mai întâi se ajută şi de sărăcie. „Într-adevăr, sunt fameni, care din pântecele maicii lor s-au născut aşa; sunt fameni, care au fost făcuţi fameni de oameni, şi sunt fameni, care s-au făcut pe ei înşişi fameni pentru Împărăţia Cerurilor”[20], fără să-şi taie mădularele trupeşti, ci tăindu-şi [doar] pofta cea nestăpânită. „Cine poate să înţeleagă, să înţeleagă.”[21] Iar apostolul [Pavel], înfăţişând toate virtuţile şi ştiind mulţimea lor, a zis: „Despre fecioare nu am poruncă de la Domnul”[22].

Ai văzut cât de mare este fecioria? Şi, totuşi, [fecioria] nu mântuieşte [pe oameni] fără milostenie, dar milosteniile fără feciorie îi mântuiesc. Cele cinci fecioare nebune, fiindcă nu aveau untdelemn [în candelele lor], ci numai fecioria, nu au intrat în cămara de nuntă. Într-adevăr, [aceste fecioare nebune] au zis celor înţelepte: „Daţi-ne din untdelemnul vostru”[23]. Şi pe bună dreptate au fost numite nebune, de vreme ce izbutiseră [să ducă la bun sfârşit] cu succes ceea ce se făcea cu mai multă osteneală, dar nu au înfăptuit [ceea ce se putea realiza] fără efort. Ele au doborât pe cel mai puternic adversar, dar au fost învinse de cel mai slab. Şi când a venit Mirele, cele înţelepte au intrat în cămara de nuntă. De asemenea, au venit şi acele [cinci fecioare neînţe-

**15** Literal: „ atunci când vine peste gheaţă” [εἰς πάγος ἐλθὼν].

**16** Literal: „dizolvă”, „împrăştie”, „rupe în bucăţi” [λύει ].

**17** Cf. *Pildele lui Solomon* VI, 27.

**18** Literal : „în perioada intermediară” [ἐν τοῖς μέσοις χρόνοις].

**19** Cf. *Numerii* XII, 1.

**20** *Matei* XIX, 12.

**21** *Matei* XIX, 12.

**22** I *Corinteni* VII, 25.

**23** *Matei* XXV, 8.

lepte] bătând la uşă, iar [Domnul] le-a zis: „Nu vă cunosc pe voi”[24]. De ce? *Fiindcă m-aţi văzut că flămânzeam, şi nu mi-aţi dat să mănânc*[25].

Să nu fie ca [şi] noi să auzim astfel de cuvinte! Însă, celor care au lucrat milostenia, le zice: „Veniţi, binecuvântaţii Tatălui Meu: moşteniţi Împărăţia cea pregătită vouă de la întemeierea lumii”[26]. De ce [le spune aceasta]? Fiindcă au păzit fecioria? Nicidecum. Ci, pentru că: „Am flămânzit, şi mi-aţi dat să mănânc. Am însetat, şi mi-aţi dat să beau. Străin am fost şi m-aţi primit; gol, şi m-aţi îmbrăcat; bolnav şi în închisoare, şi m-aţi cercetat.”[27]

Pentru a vedea cât de mare este milostenia, vreau să vă reamintesc această relatare [biblică]. Erau zece fecioare: cinci înţelepte, şi cinci nebune. Şi un glas s-a auzit la miezul nopţii: Sculaţi-vă, Mirele vine![28] Miezul nopţii este Învierea, când îngerii ne trezesc pe noi pe toţi. Sculându-se, fecioarele şi-au împodobit candelele lor. Candela este fecioria, care este un lucru curat, splendid [şi] luminos. Fecioarele nebune au zis celor înţelepte: *Daţi-ne din untdelemnul vostru. [Dar] cele înţelepte le-au zis: Ne temem ca nu cumva să nu ne ajungă nici nouă, nici vouă*.[29] În orice caz, nu le-au dat, nu pentru că erau invidioase – căci, în consecinţă, ce nevoie de aur este acolo, de vreme ce acolo nu este bogat şi sărac –, ci [le-au spus]: „Mergeţi [la cei ce vând] şi vă cumpăraţi.”[30] Şi cine sunt cei care vând? [Cu siguranţă] săracii!

Gândeşte-te, care lucru este mai bun, să primeşti sau să dai? Dă-I lui Hristos cele pământeşti, şi vei primi cele cereşti. Aşadar, când fecioarele [neînţelepte] au plecat să cumpere [untdelemn], a sosit Mirele, şi cele pregătite au intrat în cămara de nuntă, şi uşile s-au închis. Când cele neînţelepte s-au întors, au bătut la uşă, şi [Mirele] le-a zis: „Nu vă cunosc pe voi.”[31] Vezi că, de vreme ce nu aveau milostenie, au pierdut osteneala fecioriei, şi au rămas în afara cămării de nuntă!

Prin urmare, înţelegând folosul milosteniei, fraţilor, să facem milostenie, ca să intrăm în cămara de nuntă şi să ne bucurăm de bunătăţile cele veşnice, cu harul Domnului nostru Iisus Hristos, împreună cu Care [aducem slavă] Tatălui, cu Preasfântul, Bunul, şi de viaţă Făcătorul său Duh, acum şi pururea, şi în vecii vecilor. Amin.

**24** *Matei* XXV, 12.

**25** Cf. *Matei* XXV, 42.

**26** *Matei* XXV, 34.

**27** *Matei* XXV, 35-36.

**28** Cf. *Matei* XXV, 6.

**29** Cf. *Matei* XXV, 7-8.

**30** *Matei* XXV, 9.

**31** *Matei* XXV, 12.